

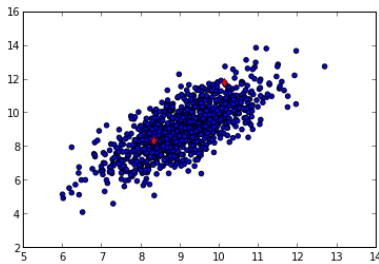
Temel Bileşen Analizi (Principal Component Analysis -PCA-)

PCA yöntemi boyut azaltan yöntemlerden biridir, takip edilmeden (unsupervised) isleyebilir. Ana fikir veri noktalarının izdusumunun yapılacağı yonlar bulmaktır ki bu yonlar bağlamında (izdusum sonrası) noktaların arasındaki varyans (variance) en fazla olsun, yani noktalar en "yaygın" şekilde bulunsunlar. Böylece birbirinden daha uzaklaşan noktaların mesela daha rahat kumelenebileceğini umabiliriz. Yani bir diğer amaç hangi değişkenlerin varyansının daha fazla olmasının gerçekleştirilmesi üzerine, o değişkenlerin daha önemli olabileceğinin anlaşılması. Örnek olarak alttaki grafiğe bakalım,

```
from pandas import *
data = read_csv("testSet.txt", sep="\t", header=None)
print data[:10]
```

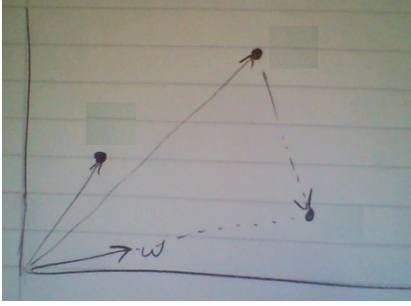
	0	1
0	10.235186	11.321997
1	10.122339	11.810993
2	9.190236	8.904943
3	9.306371	9.847394
4	8.330131	8.340352
5	10.152785	10.123532
6	10.408540	10.821986
7	9.003615	10.039206
8	9.534872	10.096991
9	9.498181	10.825446

```
plt.scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
plt.plot(data.ix[1,0],data.ix[1,1], 'rd')
plt.plot(data.ix[4,0],data.ix[4,1], 'rd')
plt.savefig('pca_1.png')
```


PCA ile yapmaya çalıştığımız öyle bir yon bulmak ki, x veri noktalarının tamamının o yöne izdusumu yapılıncaya sonuc olacak, "izdusumu yapılmış" z 'nin varyansı en büyük olsun. Bu bir maksimizasyon problemidir. Fakat ondan önce x nedir, z nedir bunlara yakından bakalım.

Veri x ile tüm veri noktaları kastedilir, fakat PCA probleminde genellikle bir "vektörün diğeri üzerine" yapılan izdusumu, "daha optimal bir w yönü bulma", ve "o yöne doğru izdusum yapmak" kelimeleri kullanılır. Demek ki veri noktalarını bir vektör olarak görmeliyiz. Eğer üstte kırmızı ile işaretlenen iki noktayı alırsak (bu noktalar verideki 1. ve 4. sıradaki noktalar),

gibi bir görüntüden bahsediyoruz. Hayali bir w kullandık, ve noktalardan biri veri noktası, w üzerine izdüşüm yapılarak yeni bir vektörü / noktayı ortaya çıkartıyor. Genel olarak ifade edersek, bir nokta için

$$z = w^T x$$

Yapmaya çalıştığımız varyansı maksimize etmek demistik. Özel bir izdüşüm yönünü referans alırsak, en büyük $\text{Var}(z_1)$ 'i bulacağız. Not: Bunu söyler söylemez x 'i ve z 'yi rasgele değişkenler olarak gördüğümüzü belirtmiş oluyoruz. Ardi ardına alet çantasından temsili numaraları kullanıyoruz - x 'i bir yandan vektör yapıyoruz, bir yandan bir dağılımdan gelen zar atışı gibi görüyoruz, problemi çözmemize ne yardım edecekse onu sürekli devreye sokuyoruz. Devam edelim, rasgele değişken deyince, demek ki x, z dağılımlardan gelecektir, bu dağılımların çok boyutlu normal (multivariate normal) olduğunu kabul edebiliriz. Peki eğer $x, N(\mu, \Sigma)$ gibi çok boyutlu normal dağılımdan geliyorsa, ki μ ortalama ve Σ kovaryanstır, $w^T x$ nedir?

Bu yeni "seyin" beklentisi ve varyansına bakalım,

$$E[w^T x] = w^T E[x] = w^T \mu$$

$$\text{Var}(w^T x) = w^T \text{Var}(x) w = w^T \Sigma w$$

Üstteki sonuçların boyutlarına dikkat: $w^T \mu$ durumunda $1 \times N \cdot N \times 1 = 1 \times 1$, $w^T \Sigma w$ durumunda ise $1 \times N \cdot N \times N \cdot N \times 1 = 1 \times 1$. İki durumda da tek boyutlu skalar değerler elde ettik. Demek ki w^T ile carpım sonrası bir $N(w^T \mu, w^T \Sigma w)$ dağılımı elde ederiz ve bu dağılım bir tek boyutlu bir dağılımdır. Yani w yönündeki izdüşüm bize tek boyutlu bir Gaussian dağılımını verecektir. Bu sonuç aslında çok şaşırtıcı olmasa gerek, tüm veri noktalarını alıp, başlangıcı orijin noktasında olan vektörlere çevirip aynı yöne işaret edecek şekilde düzenliyoruz, bu vektörleri tekrar nokta olarak düşünersek, tabii ki aynı yönü gösteriyorlar, bilahere aynı çizgi üzerindeki noktalara dönüşüyorlar. Aynı çizgi üzerinde olmak ne demek? Tek boyuta inmiş olmak demek.

Bastaki amacımıza dönersek, $\text{Var}(z_1)$ 'i maksimize etmek aynı anda $\text{Var}(w_1^T \Sigma w_1)$ 'i maksimize etmek demektir.

Ufak bir sorun $w_1^T \Sigma w_1$ 'i sürekli daha büyük w_1 'lerle sonsuz kadar buyutebilirsiniz. Bize ek bir kısıtlama şartı daha lazım, bu şart $\|w\| = 1$ olabilir, yani w 'nin norm'u 1'den daha büyük olmasın. Böylece optimizasyon w 'nin büyüklüğü üzerinde taklalar atmayacak, sadece yön bulmak ile ilgilenecek, iyi, zaten biz w 'nin yönü ile ilgileniyoruz. Aradığımız ifadeyi yazalım, ve ek sınırı Lagrange ifadesi olarak ekleyelim, ve yeni bir L ortaya çıkartalım,

$$L(w_1, \lambda) = w_1^T \Sigma w_1 - \lambda(w_1^T w_1 - 1)$$

Niye eksiden sonraki terim o şekilde eklendi? O terim oyle şekilde secildi ki, $\partial L / \partial \lambda = 0$ alinince $w_1^T w_1 = 1$ geri gelsin / ortaya ciksın [2, sf 340], bu Lagrange'in dahice bulusu. Bunu kontrol edebilirsiniz, λ 'ya göre türev alırken w_1 sabit olarak yokolur, parantez icindeki ifadeler kalır ve sifira esitlenince orijinal kısıtlama ifadesi geri gelir. Simdi

$$\max_{w_1} L(w_1, \lambda)$$

Turevi w_1 'e göre alırsak, ve sifira esitlersek,

$$2w_1 \Sigma - 2\lambda w_1 = 0$$

$$2w_1 \Sigma = 2\lambda w_1$$

$$\Sigma w_1 = \lambda w_1$$

Ustteki ifade ozdeger, ozvektor ana formulune benzemiyor mu? Evet. Eger w_1 , Σ 'nin ozvektoru ise ve esitligin sagindaki λ ona tekabul eden ozdeger ise, bu esitlik dogru olacaktır.

Peki hangi ozdeger / ozvektor maksimal degeri verir? Unutmayalım, maksimize etmeye calistigimiz sey $w_1^T \Sigma w_1$ idi

Eger $\Sigma w_1 = \lambda w_1$ yerine koyarsak

$$w_1^T \lambda w_1 = \lambda w_1^T w_1 = \lambda$$

Cunku $w_1^T w_1$ 'nin 1 olacağı şartını koymuştuk. Neyse, maksimize etmeye calistigimiz deger λ çıktı, o zaman en büyük λ kullanırsak, en maksimal varyansı elde ederiz, bu da en büyük özdegerin ta kendisidir.

Demek ki izdusum yapılacak "yön" kovaryans Σ 'nin en büyük özdegerine tekabul eden özvektor olarak secilirse, temel bileşenlerden en önemlisini hemen bulmuş olacağız.

Cebirin geri kalani w_2, w_3 için devam eder, bu turetmenin detaylarını [1] ve [2] gibi kaynaklarda bulabilirsiniz. Fakat ulaşılan sonuç en bileşenlerin önem sırasının aynen özdeğerlerin büyüklük sırasına tekabül ediyor olması.

Örnek

Şimdi tüm bunları bir örnek üzerinde görelim. İki boyutlu örnek veriyi üstte yüklemistik. Şimdi veriyi "sıfırda ortalayacağız" yani her kolon için o kolonun ortalamasını tüm kolondan çıkartacağız. PCA ile işlem yaparken tüm değerlerin sıfır merkezli olması gerekiyor.

Daha sonra özdeğerlerini, vektörlerini hesaplayabilmek için verinin kovaryansını hesaplayacağız.

```
import numpy.linalg as lin
from pandas import *
data = read_csv("testSet.txt", sep="\t", header=None)
print data[:10]

means = data.mean()
meanless_data = data - means
cov_mat = np.cov(meanless_data, rowvar=0)
eigs, eigv = lin.eig(cov_mat)
eig_ind = np.argsort(eigs)
print eig_ind

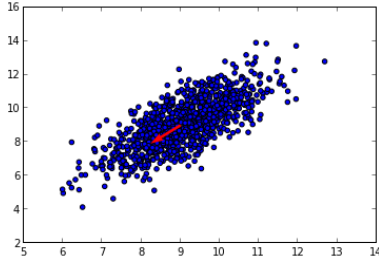
      0      1
0  10.235186  11.321997
1  10.122339  11.810993
2   9.190236   8.904943
3   9.306371   9.847394
4   8.330131   8.340352
5  10.152785  10.123532
6  10.408540  10.821986
7   9.003615  10.039206
8   9.534872  10.096991
9   9.498181  10.825446
[0 1]

print eigs[1], eigv[:,1].T
print eigs[0], eigv[:,0].T

2.89713495618 [-0.52045195 -0.85389096]
0.366513708669 [-0.85389096  0.52045195]
```

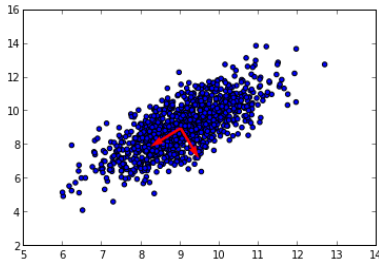
En büyük olan yönü quiver komutunu kullanarak orijinal veri seti üzerinde göstereyim,

```
plt.scatter(data.ix[:,0], data.ix[:,1])
# merkez 9,9, tahminen secildi
plt.quiver(9,9, eigv[1,1], eigv[0,1], scale=10, color='r')
plt.savefig('pca_2.png')
```


Goruldugu gibi bu yon hakikaten dagilimin, veri noktalarinin en cok yayilmis oldugu yon. Demek ki PCA yontemi dogru sonucu buldu. Her iki yonu de ciz-
ersek,

```
plt.scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
plt.quiver(9,9,eigv[1,0],eigv[0,0],scale=10,color='r')
plt.quiver(9,9,eigv[1,1],eigv[0,1],scale=10,color='r')
plt.savefig('pca_3.png')
```


Bu ikinci yon birinciye dik olmaliydi, ve o da bulundu. Aslında iki boyut olunca baska secenek kalmiyor, 1. yon sonrasi ikincisi baska bir sey olamazdi, fakat cok daha yuksek boyutlarda en cok yayilimin oldugu ikinci yon de dogru sekilde geri getirilecekti.

SVD ile PCA Hesaplamak

PCA bolumunde anlatilan yontem temel bileşenlerin hesabinda ozdeğerler ve ozvektorler kullandi. Alternatif bir yontem Tekil Deger Ayrıştırma (Singular Value Decomposition -SVD-) uzerinden bu hesabi yapmaktır. SVD icin Lineer Cebir Ders 29'a bakabilirsiniz. Peki ne zaman klasik PCA ne zaman SVD uzerinden PCA kullanmalı? Bir cevap belki mevcut kutuphanelerde SVD kodlamasinin daha iyi olmasi, ayrıştırmanın ozvektor / deger hesabından daha hizli isleyebilmesi [6].

Ayrica birazdan gorecegimiz gibi SVD, kovaryans matrisi uzerinde degil, A'nin kendisi uzerinde isletilir, bu hem kovaryans hesaplama asamasini atlamamizi, hem de kovaryans hesabi sirasinda ortaya cikabilecek numerik puruzlerden korunmamizi saglar (cok ufak degerlerin kovaryans hesabini bozabilecegi literatürde bahsedilmektedir).

PCA ve SVD baglantisina gelelim:

Biliyoruz ki SVD bir matrisi su sekilde ayristirir

$$A = USV^T$$

U matrisi $n \times n$ dikgen (orthogonal), V ise $m \times m$ dikgen. S 'in sadece kosegeni uzerinde degerler var ve bu σ_j degerleri A 'nin tekil degerleri (singular values) olarak biliniyor.

Simdi A yerine AA^T koyalim, yani A 'nin kovaryans matrisinin SVD ayristir-masini yapalim, acaba elimize ne gelecek?

$$AA^T = (USV^T)(USV^T)^T$$

$$= (USV^T)(VS^T U^T)$$

$$= USS^T U^T$$

S bir kosegen matrisi, o zaman SS^T matrisi de kosegen, tek farkla kosegen uzerinde artik σ_j^2 degerleri var. Bu normal.

SS^T yerine Λ sembolunu kullanalim, ve denklemini iki taraftan (ve sagdan) U ile carparsak (unutmayalim U ortanormal bir matris ve $U^T U = I$),

$$AA^T U = U \Lambda U^T U$$

$$AA^T U = U \Lambda$$

Son ifadeye yakindan bakalim, U 'nun tek bir kolonuna, u_k diyelim, odaklanacak olursak, ustteki ifadeden bu sadece kolona yonelik nasil bir esitlik cikartabilirdik? Soyle cikartabilirdik,

$$(AA^T)u_k = \sigma^2 u_k$$

Bu ifade tanidik geliyor mu? Ozdeger / ozvektor klasik yapisina eristik. Ust-teki esitlik sadece ve sadece eger u_k , AA^T 'nin ozvektoru ve σ^2 onun ozdegeri ise gecerlidir. Bu esitligi tum U kolonlari icin uygulayabilecegimize gore demek ki U 'nun kolonlarinda AA^T 'nin ozvektorleri vardir, ve AA^T 'nin ozdegerleri A 'nin tekil degerlerinin karesidir.

Bu muthis bir bulus. Demek ki AA^T 'nin ozvektorlerini hesaplamak icin A uzerinde SVD uygulayarak U 'yu bulmamiz yeterli, kovaryans matrisini hesaplamak bile

gerekmiyor! AA^T ozdegerleri uzerinde buyukluk karsilastirmasi icin ise A 'nin tekil degerlerine bakmak yeterli!

Ornek

Ilk bolumdeki ornege donelim, ve ozvektorleri SVD uzerinden hesaplatelim.

```
U,s,Vt = svd(meanless_data.T,full_matrices=False)
print U

[[-0.52045195 -0.85389096]
 [-0.85389096  0.52045195]]
```

```
print np.dot(U.T,U)

[[ 1.00000000e+00  3.70255042e-17]
 [ 3.70255042e-17  1.00000000e+00]]
```

Goruldugu gibi ayni ozvektorleri bulduk.

New York Times Yazıları Analizi

Simdi daha ilginç bir ornege bakalim. Bir arastirmaci belli yillar arasindaki NY Times makalelerinde her yazida hangi kelimenin kac kere ciktiginin verisini toplamis [1,2,3], bu veri 4000 kusur kelime, her satir (yazi) icin bir boyut (kolon) olarak kaydedilmis. Bu veri nytimes.csv uzerinde ek bir normalize isleminde sonra, onun uzerinde boyut indirgeme yapabiliriz.

Veri setinde her yazi ayrica ek olarak sanat (arts) ve muzik (music) olarak etiketlenmis, ama biz PCA kullanarak bu etiketlere hic bakmadan, verinin boyutlarini azaltarak acaba verinin "ayrilabilir" hale indirgenip indirgenemedigine bakacagiz. Sonra etiketleri veri ustune koyup sonucun dogrulugunu kontrol edecegiz.

Bakmak derken veriyi (en onemli) iki boyuta indirgeyip sonucu grafikleyecegiz. Illa 2 olmasi gerekmez tabii, 10 boyuta indirgeyip (ki 4000 kusur boyuttan sonra bu hala muthis bir kazanim) geri kalanlar uzerinde mesela bir kumeleme algoritmasi kullanabilirdik.

Ana veriyi yukleyip birkac satirini ve kolonlarini gosterelim.

```
from pandas import *
import numpy.linalg as lin
nyt = read_csv ("nytimes.csv")
labels = nyt['class.labels']
print nyt.ix[:8,102:107]
```

	after	afternoon	afterward	again	against
0	1	0	0	0	0
1	1	1	0	0	0
2	1	0	0	1	2
3	3	0	0	0	0
4	0	1	0	0	0
5	0	0	0	1	2

6	7	0	0	0	1
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0

Yuklemeyi yapip sadece etiketleri aldik ve onlari bir kenara koyduk. Simdi onemli bir normalizasyon islemi gerekiyor - ki bu isleme ters dokuman-frekans agirliklandirmasi (inverse document-frequency weighting -IDF-) ismi veriliyor - her dokumanda asiri fazla ortaya cikan kelimelerin onemi ozellikle azaltiliyor, ki diger kelimelerin etkisi artabilsin.

IDF kodlamasi alttaki gibidir. Once `class.labels` kolonunu atariz. Sonra "herhangi bir deger iceren" her hucrenin 1 digerlerinin 0 olmasi icin kullanimi DataFrame üzerinde `astype(bool)` isletme numarasini kullaniriz, Boylece asiri buyuk degerler bile sadece 1 olacaktır. Bazi diger islemler sonrasini her satiri kendi icinde tekrar normalize etmek icin o satirdaki tum degerlerin karesinin toplamının karekokunu aliriz ve satirdaki tum degerler bu karekok ile bolunur. Buna oklitsel (euclidian) normalizasyon denebilir.

Not: Oklitsel norm alirken toplamın hemen ardından çok ufak bir $1e-16$ degeri eklememize dikkat çekelim, bunu toplamın sıfır olma durumu için yapıyoruz, ki sonra sıfırla bölerken NaN sonucundan kaçınalım.

```
nyt = nyt.drop(['class.labels'],axis=1)
freq = nyt.astype(bool).sum(axis=0)
freq = freq.replace(0,1)
w = np.log(float(nyt.shape[0])/freq)
nyt = nyt.apply(lambda x: x*w,axis=1)
nyt = nyt.apply(lambda x: x / np.sqrt(np.sum(np.square(x))+1e-16), axis=1)

nyt=nyt.ix[:,1:] # ilk kolonu atladi
print nyt.ix[:8,102:107]
```

	afterward	again	against	age	agent
0	0	0.000000	0.000000	0.051085	0
1	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
2	0	0.021393	0.045869	0.000000	0
3	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
4	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
5	0	0.024476	0.052480	0.000000	0
6	0	0.000000	0.008536	0.000000	0
7	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
8	0	0.000000	0.000000	0.000000	0

Not: Bir diger normalize metodu

```
import pandas as pd

df = pd.DataFrame([[1.,1.,1.],
                   [2.,2.,2.],
                   [3.,3.,3.]])

print df
print df.div(df.sum(axis=1), axis=1)

0 1 2
```



```

0  1  1  1
1  2  2  2
2  3  3  3
      0      1      2
0  0.333333  0.166667  0.111111
1  0.666667  0.333333  0.222222
2  1.000000  0.500000  0.333333

```

SVD yapalım

```

nyt = nyt - nyt.mean(0)
u,s,v = lin.svd(nyt.T,full_matrices=False)
print s[:10]

[ 1.41676764  1.37161893  1.31840061  1.24567955  1.20596873  1.18624932
  1.15118771  1.13820504  1.1138296   1.10424634]

```

```
print u.shape
```

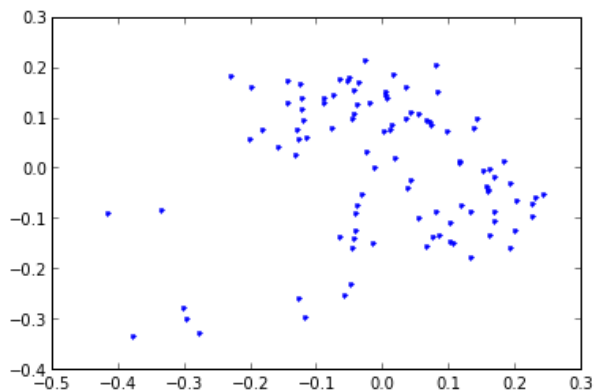
```
(4430, 102)
```

SVD'nin verdiği u icinden iki ozvektoru seciyoruz (en bastakiler, cunku Numpy SVD kodu bu ozvektorleri zaten siralanmis halde dondurur), ve veriyi bu yeni kordinata izdusumluyoruz.

```

proj = np.dot(nyt, u[:, :2])
proj.shape
plt.plot(proj[:,0],proj[:,1],'.')
plt.savefig('pca_4.png')

```

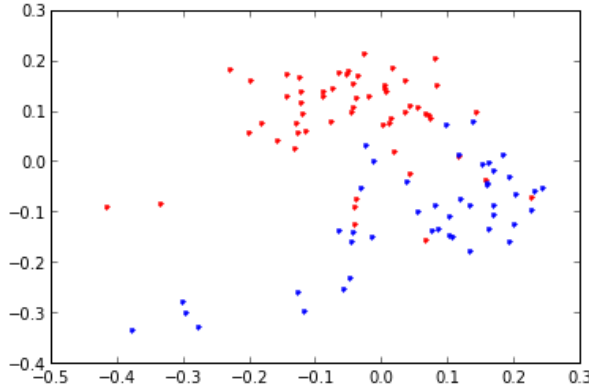

Simdi ayni veriyi bir de etiket bilgisini devreye sokarak cizdirelim. Sanat kirmizi muzik mavi olacak.

```

arts =proj[labels == 'art']
music =proj[labels == 'music']
plt.plot(arts[:,0],arts[:,1],'.r')
plt.plot(music[:,0],music[:,1],'.b')
plt.savefig('pca_5.png')

```


Goruldugu gibi veride ortaya cikan / ozvektorlerin kesfettigi dogal ayirim, hakikaten dogruymus.

Metotun ne yaptigina dikkat, bir suru boyutu bir kenara atmamiza ragmen geri kalan en onemli 2 boyut uzerinden net bir ayirim ortaya cikartabiliyoruz. Bu PCA yonteminin iyi bir is becerdigini gosteriyor, ve kelime sayilarinin makalelerin icerigi hakkında ipucu icerdigini ispatliyor.

Kaynaklar

[1] Alpaydin, E., Introduction to Machine Learning, 2nd Edition

[2] Strang, G., Linear Algebra and Its Applications, 4th Edition

[3] <http://www.stat.columbia.edu/~fwood/Teaching/w4315/Spring2010/PCA/slides.pdf>

[4] Cosma Rohilla Shalizi, Advanced Data Analysis from an Elementary Point of View

[5] <http://www ldc.upenn.edu/Catalog/CatalogEntry.jsp?catalogId=LDC2008T19>

[6] <http://www.stat.cmu.edu/~cshalizi/490/pca>

[7] <http://www.math.nyu.edu/faculty/goodman/teaching/RPME/notes/Section3.pdf>

[8] Lineer Cebir notlarimizda SVD turetilmesine bakinca ozdeger/vektor mantigina atif yapildigini gorebiliriz ve akla su gelebilir; "ozdeger / vektor rutini isletmekten kurtulalim dedik, SVD yapiyoruz, ama onun icinde de ozdeger/vektor hesabi var". Fakat sunu belirtmek gerekir ki SVD numerik hesabini yapmanin tek yontemi ozdeger/vektor yontemi degildir. Mesela Numpy Linalg kutuphanesi icindeki SVD, LAPACK dgesdd rutinini kullanir ve bu rutin ic kodlamasinda QR, ve bir tur bol / istila et (divide and conquer) algoritmasi isletmektedir.